

Voedsters met hun jongen in groepshuisvesting op een praktijkbedrijf. Tussenschotten tussen vier één-nestkooien werden weggenomen toen de jongen 22, 25 of 28 dagen oud waren.

© ILVO

ILVO onderzoekt parttimegroepshuisvesting bij voedsters

Zoektocht naar optimaal mengtijdstip bij konijnen

Vlaamse vleeskonijnen zitten al sinds 2016 verplicht in verrijkte groepsparken. Vanaf 2025 moeten ook de voedsters deeltijds in groep worden gehuisvest. De regelgeving hierrond ligt nog niet vast en zal worden bepaald op basis van wetenschappelijk onderzoek zoals het Konsemi-project. Daarin wordt gezocht naar de meest optimale omstandigheden voor een parttime groepshuisvesting voor voedsters. In een van de proeven werd de ideale leeftijd van de jongen onderzocht waarop de voedsters samen geplaatst kunnen worden met zo weinig mogelijk problemen.

Karolien Langendries, Pluimveeloket en Liesbeth Van Damme, Frank Tuytens en Evelyne Delezie, ILVO

Vlaamse vleeskonijnen worden sinds 2016 verplicht (op enkele uitzonderingen na) gehuisvest in (verrijkte) groepsparken. Verrijkingmateriaal – zoals knaagmateriaal,

hoogteplatformen en vluchtmogelijkheden – wordt voorzien en de draadgaasbodem wordt zoveel mogelijk vervangen door kunststofroosters of deels bedekt met voetmatjes en comfortzo-

nes. De vleeskonijnen hebben meer mogelijkheden om natuurlijk gedrag te vertonen in groepsparken.

Voedsters

Voedsters zijn momenteel nog niet standaard in groep gehuisvest. Ze vertonen immers vaak agressief gedrag naar andere voedsters of jongen toe, voornamelijk rond de worp, waardoor zware verwondingen of zelfs uitval mogelijk zijn. In het Koninklijk Besluit van juni 2014 werd dan ook opgenomen dat voedsters pas tegen 2025 in verrijkte groepsparken gehuisvest moeten worden en dat de vereisten hieromtrent zullen worden opgesomd op basis van wetenschappelijk onderzoek.

Konsemi

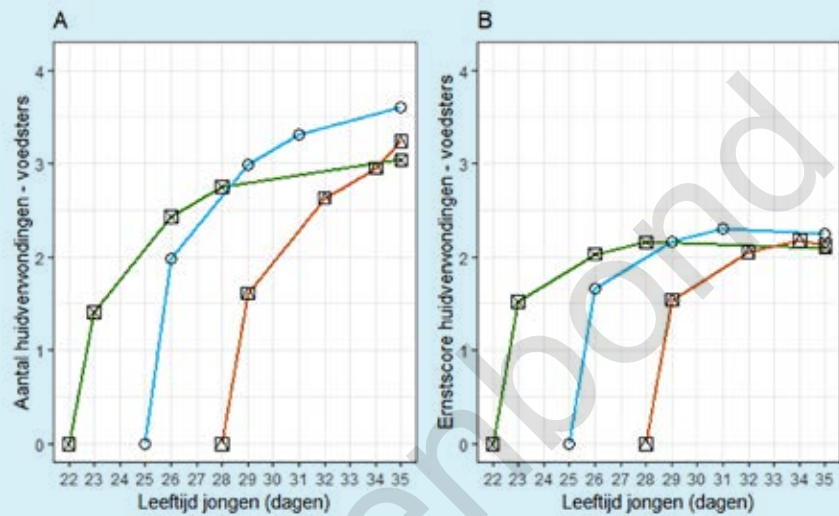
De Vlaamse overheid (afdeling Dierenwelzijn) gaf ILVO in 2019 de opdracht tot het uitvoeren van het driejarig onderzoeksproject Konsemi. In dit project werd zeer nauw samengewerkt met verschillende schakels uit de professionele konijnenhouderij. Doel van het project was een antwoord te formuleren op vragen als: ‘Wat is de meest geschikte leeftijd van de jongen om de voedsters naar groepshuisvesting te laten overgaan?’, ‘Zijn agressie en asociaal gedrag vaste karaktereigenschappen bij voedsters?’ en ‘Wat is het effect van verrijking en groepsgrootte in een groepspark?’.

Om de ideale leeftijd van de jongen te bepalen waarop de voedsters zonder al te veel grote problemen kunnen worden samengeplaatst, werden vijf reproductierondes opgevolgd op twee grote praktijkbedrijven. Wanneer de jongen respectievelijk 22 (G22), 25 (G25) en 28 (G28) dagen oud waren, werden de tussenwanden van de éénnestkooien verwijderd, waardoor er telkens een groepspark werd gecreëerd met daarin vier voedsters met hun jongen (combi-parksysteem). De dieren werden tot het spenen (op dag 35) in groep gehuisvest. In totaal werden 141 groepsparken opgevolgd.

Keuze leeftijd jongen

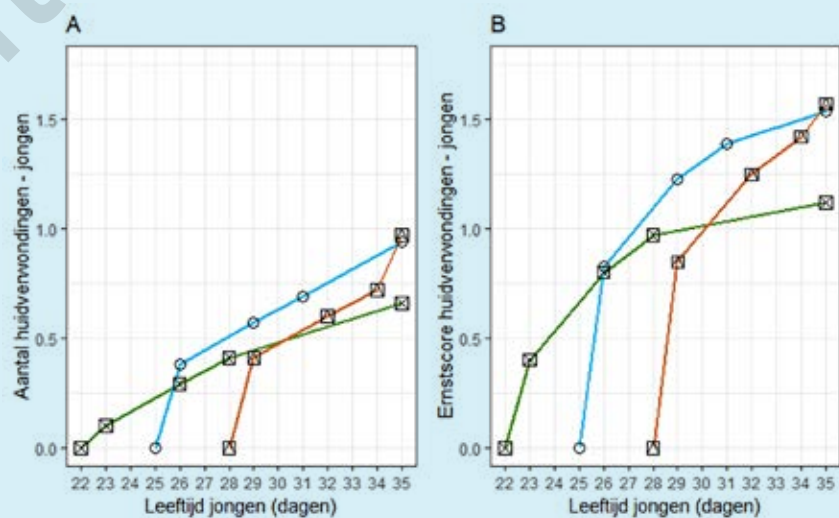
Als vroegste mengtijdstip werd gekozen voor een leeftijd van 22 dagen bij de jongen. Ze werden dan al iets minder kwetsbaar geacht voor de agressie van de voedsters en waren dan ook in staat om zelfstandig te eten en te drinken. Als laatste mengtijdstip werd gekozen voor 28 dagen, zodat de dieren toch nog een week (tot het spenen) in een groep zaten.

Tijdens de proef werden reproductieparameters, huidverwondingen en voedstergedrag opgevolgd. Bij de reproductieparameters werden de gewichten van de voedsters en de jongen genoteerd en werd de mortaliteit ▶

Figuur 1. Huidverwondingen bij voedsters

Huidverwondingen bij voedsters (G22=groen, G25=blauw, G28=oranje) ten opzichte van de start van het groeperen, gemeten op 1, 4 en 6 dagen na het groeperen en op speenleeftijd. Het aantal huidverwondingen (figuur A) nam toe tot aan het spenen. De ernst (figuur B) ervan stabiliseerde circa 4 dagen na het groeperen.

Figuur 2. Huidverwondingen bij jongen

Huidverwondingen bij jongen (G22=groen, G25=blauw, G28=oranje) ten opzichte van de start van het groeperen, gemeten op 1, 4 en 6 dagen na het groeperen en op speenleeftijd. Het aantal huidverwondingen (figuur A) en de ernst (figuur B) ervan bleef toenemen tot het spenen. De ernst stabiliseerde hier dus niet. De G22-jongen hadden wel het minste huidverwondingen en ook de minst ernstige.

(met mogelijke doodsoorzaak) zorgvuldig bijgehouden. De huidverwondingen werden gescoord net voor het groeperen, op één, vier en zes dagen na het groeperen en bij het spenen. Tot slot werd ook het gedrag van de voedsters geobserveerd via camerabeelden (gemonteerd boven de parken) op drie dagen na het groeperen.

In de proef werd geen effect teruggevonden van het mengtijdstip op de gewichten van voedsters en jongen, maar wel op de mortaliteit bij de jongen. Een later mengtijdstip (G28) leidde tot een hogere sterfte tussen de geboorte en dag 22 in de daaropvolgende ronde, maar vroeger groeperen (G22) had een hogere mortaliteit tussen dag 22 en dag 35 tot gevolg. Moge-

Alle voedsters en jongen werden gecontroleerd op huidverwondingen net voor het groeperen, op 1, 4 en 6 dagen na het groeperen en bij het spenen.

lijk heeft het mengtijdstip dus een invloed op de overlevingskansen van de jongen in de daaropvolgende reproductieronde.

Huidverwondingen bij voedsters en jongen

In totaal liep 93% van de voedsters minstens één huidverwonding op na het groeperen, al waren de meeste verwondingen van lichte aard (zoals kleine bijtewonden en krassen). Het aantal huidverwondingen bij de voedsters steeg significant van het groeperen tot en met het spenen (zie figuur 1A). De ernstscore van deze verwondingen nam toe tot en met vier dagen na het groeperen (figuur 1B), maar daarna werden geen verschillen meer waargenomen. Vermoedelijk werd er dus de hele periode in groep gevochten tussen de voedsters, maar werden de gevechten minder fel naarmate de tijd verstreek (en er een zekere hiërarchie werd ingesteld). Vooral de romp kreeg het hard te verduren bij de voedsters. Zowel in aantal huidverwondingen als in de ernst ervan was geen effect van het mengtijdstip waarneembaar.

In de proef werd ook bij 39% van de jongen minstens één huidverwonding opgemerkt na het groeperen, maar ook die waren eerder van lichte aard. Bij de jongen werden de huidverwondingen vooral vastgesteld aan de oren. Net voor het groeperen bleken de G22-jongen minder en ook minder ernstige verwondingen te vertonen in vergelijking met de G28-jongen. Dit zou erop kunnen wijzen dat agressieve interacties tussen de voedster en haar eigen jongen toenamen met de leeftijd van de jongen. Het kan dan ook zijn dat de voedster haar eigen jongen nog na de groepering verwondde. Het aantal huidverwondingen bij de jongen nam toe van het groeperen tot het spenen (zie figuur 2A), maar was wel significant lager bij de jongen die al op een leeftijd van 22 dagen in groep werden

geplaatst. Ook de ernst van de huidverwondingen was lager bij deze groep (zie figuur 2B). Bij de jongen bleef de ernstscore wél toenemen van het groeperen tot het spenen (zie figuur 2B) en was de stabiliserende trend die werd opgemerkt bij de voedsters niet te zien.

Gedrag voedsters

Drie dagen na het groeperen spendeerden de voedsters het grootste deel van hun tijd aan stationair gedrag, eten en drinken, languit liggen en comfortgedrag. Er werd weinig tot geen offensief en defensief gedrag waargenomen, waardoor we kunnen veronderstellen dat de hiërarchie op dat moment grotendeels was ingesteld. De G22-voedsters vertoonden wel meer vriendelijk sociaal contact (samen liggen en wasen) ten opzichte van andere voedsters, wat erop zou kunnen wijzen dat eerder groeperen positiever interactief gedrag kan bevorderen. De G28-voedsters bewogen minder, maar dit kan ook te maken hebben met het feit dat zij al verder gevorderd waren in hun volgende dracht.

Besluit

In de proef werden veel verwonde dieren aangetroffen, al waren de huidverwondingen eerder van lichte aard. De huidverwondingen werden het minst aangetroffen bij de G22-jongen en de ernst ervan was ook het laagst bij die groep in vergelijking met de andere groepen. Maar dit effect was al aanwezig voor het groeperen en een correcte interpretatie van de resultaten na het groeperen is daardoor moeilijk. De G22-voedsters vertoonden meer vriendelijk sociaal contact naar de andere voedsters toe. ■

Mengtijdstippen tussen dag 22 en 28 werden onderzocht.